

MALMÖ HÖGSKOLA
Hälsa och samhälle

KVINNORS SJÄLVUNDERSÖKNINGAR AV BRÖSTEN

**NYTTAN OCH SJUKSKÖTERSANS ROLL
- EN LITTERATURSTUDIE**

**HELÉN LJUNGBERG
ANNA NORÉN**

KVINNORS SJÄLVUNDERSÖKNINGAR AV BRÖSTEN

NYTTAN OCH SJUKSKÖTERSANS ROLL
- EN LITTERATURSTUDIE

HELÉN LJUNGBERG
ANNA NORÉN

Ljungberg, B Helén & Norén KO Anna
Kvinnors självundersökningar av bröstet. Nyttan och sjuksköterskans roll. - En litteraturstudie. *Examensarbete i omvårdnad 10 poäng*. Malmö högskola: Hälsa och samhälle, Utbildningsområde omvårdnad, 2006.

Syfte: Syftet med studien är att sammanställa vetenskap om nyttan med att utföra självundersökning av bröstet samt utröna vilken roll sjuksköterskan kan ha.
Metod: I en litteraturstudie har nio artiklar valts ut och det vetenskapliga värdet har granskats och utav dessa är sju kvantitativa studier och de resterande två litteraturstudier. *Resultat:* Resultatet visar att självundersökningar av bröstet inte reducerar mortaliteten i bröstcancer. Nyttan av självundersökningarna av bröstet råder det delade meningar om då de kan leda till en ökad oro och flera läkarbesök. Sjuksköterskan spelar en viktig roll som pedagog och inspiratör. *Slutsats:* Sannolikt är nyttan av självundersökningar av bröstet större i länder med begränsade ekonomiska resurser och avsaknad av screeningprogram jämfört med exempelvis Sverige som idag har ett etablerat nationellt screeningprogram för mammografi. Om evidensbaserad omvårdnad ska tillämpas framkommer det i litteraturstudien att sjuksköterskan bör förespråka bröstmedvetenhet framför självundersökningar av bröstet.

Nyckelord: bröstcancer, omvårdnad, självundersökningar av bröst

WOMEN'S BREAST SELF-EXAMINATIONS

BENEFITS AND THE NURSE'S ROLE - A LITERATURE REVIEW

**HELÉN LJUNGBERG
ANNA NORÉN**

Ljungberg, B Helén & Norén KO Anna.
Women's breast self-examinations. Benefits and nurse's role. - A literature review. *Degree Project, 10 Credit Points*. Nursing Programme, Malmö University: Health and Society , Department of Nursing, 2006.

Aim: The purpose of this study was to compile recent science about the benefits of performing breast self-examinations and to find out the eventual role of the nurse.

Method: In a literature review nine scientific articles were chosen and their scientific value was evaluated. From this evaluation we identified nine articles, seven of these articles are based on quantitative studies and two of them are a compilation of literature. *Results:* This study shows that breast self-examination do not reduce mortality in breast cancer. The benefits of breast self-examination is debated, when the research displays that breast self-examination leads to an increased anxiety and increased numbers of doctor appointments. The nurse plays a key role as an educator and a spokesman. *Conclusion:* It is possible that the benefits of breast self-examinations are greater in a country of limited resources and screening programs, than for instance in Sweden where a national mammography screening is established. If evidenced based care should be applied the results from this study suggests that the nurse should advocate breast awareness instead of breast self-examinations.

Keywords: breast cancer, breast self-examination, nursing

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INTRODUKTION	5
BAKGRUND	5
Hälsouppllysning	5
Bröstcancer	5
Prevalens	5
Etiologi	6
Självundersökningar av bröst	6
Bröstens betydelse	6
Tidigare forskning	7
SYFTE	8
Frågeställningar	8
METOD	8
Litteratursökning	8
Urval	8
Inklusions- och exklusionskriterier	8
Kvalitetsgranskning	9
Analysmetod	9
Kvalitetsbedömning	9
Artikelgranskning	10
Metodanalys	10
RESULTAT	10
Nytta med självundersökningar av bröst	11
Sjuksköterskans roll vid självundersökningar av bröst	11
Teknik vid självundersökningar av bröst	12
Mortalitet	12
DISKUSSION	13
Metoddiskussion	13
Resultatdiskussion	14
SLUTSATSER	16
FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING	16
REFERENSER	17
BILAGOR	19

INTRODUKTION

Bröstcancer är en sjukdom som väcker många starka känslor eftersom sjukdomen drabbar en del av kroppen som är viktig för hela den kvinnliga identiteten, den innebär även ett hot mot den drabbades hälsa och liv. Att vara kvinna och under 50 år innebär det även att bröstcancer är en av de vanligaste förekommande enskilda dödsorsakerna (Svenska bröstcancergruppen, 2005).

Bröstcancer är den cancersjukdom som är vanligast bland kvinnor i Sverige. Varje år diagnostiseras ca 7000 kvinnor vilket är 1/4 av alla cancerfall bland kvinnor. För att stärka kvinnans egen medvetenhet så används regelbundna självundersökningar av bröstet som ett led i att upptäcka förändringar i bröstvävnaden (Cancerfonden, 2006). Syftet med denna studie är att undersöka nyttan med kvinnors självundersökningar av bröstet samt utröna vilken roll sjuksköterskan kan ha.

BAKGRUND

Enligt kompetensbeskrivningen för sjuksköterskor beskrivs det att sjuksköterskan har till uppgift att främja hälsa och förebygga ohälsa, samt att sjuksköterskan skall undervisa och stödja patienter på både individ och gruppnivå (SOSFS, 1995:5).

Hälsoupplysning

Sjuksköterskor bör kunna informera och undervisa kvinnor i självundersökningar av bröstet (Almås, 2001). Det är viktigt att informationen anpassas på ett individuellt sätt så att kvinnan blir motiverad och känner sig trygg för att självundersökningarna inte ska ge upphov till rädsla och oro. Brösten är en viktig del av kvinnans sexuella identitet och många kvinnor undviker att utföra självundersökningar av bröstet på grund av rädsla för att upptäcka något onormalt (a a).

Bröstcancer

Definitionen av bröstcancer är en malign tumör som utgår från körtelrör eller lobuli i bröstkörteln. Bröstcancer kan delas upp i två typer av cancer dels icke invasiv cancer, så kallad cancer in situ och invasiv cancer. Den icke invasiva canceren har inte invaderat omkringliggande vävnader. Den invasiva bröstcanceren har invaderat omkringliggande stödjevävnad och har förmåga att metastasera (Svenska bröstcancergruppen, 2005).

Prevalens

Internationellt sett är bröstcancer den cancerform som är vanligast bland kvinnor. En miljon nya fall diagnostiseras varje år runt om i världen och utgör 18 % av alla kvinnliga cancerfall, men risken ökar dramatiskt efter menopaus (McCready m fl, 2004).

Incidensen av bröstcancer har ökat varje år de senaste 30 åren. Den är dock påtagligt varierande mellan olika världsdelar. Den högsta incidensen finns i de västliga länderna såsom Nordeuropa, Västeuropa, Nordamerika, Australien och Nya Zeeland (Svenska bröstcancergruppen, 2005).

Risken att insjukna i bröstcancer ökar med åldern och det är ovanligt med insjuknande före 40 år. Femtio procent av bröstcancerpatienterna får sin diagnos före 65-års ålder och många kvinnor drabbas av sjukdomen efter 80 år. I Sverige har mortaliteten i bröstcancer varit konstant och ligger på ca 1500 fall per år. För kvinnor under 50 år är den totala mortaliteten ca 15 %. En förbättrad tidig diagnostik i kombination med en ökad medvetenhet hos kvinnor kan leda till att sjukdomen upptäcks tidigare vilket kan vara en behandlingsmässig fördel (Svenska bröstcancergruppen, 2005).

Etiologi

Det finns två direkta kända riskfaktorer, den ena anses i nuläget vara ärftlighet, och den andra är strålning. Det sistnämnda är i dag ganska ovanligt. De två orsakerna tillsammans står för mindre än 15 % av alla bröstcancerfallen (Sjukvårdsrådgivningen, 2006). Resterande fall har vissa omständigheter som påverkar risken för utvecklandet av bröstcancer men dessa omständigheter kan inte sägas vara direkta orsaker. Riskfaktorer som kan nämnas är ålder, kön, tidig menarche, sen menopaus, hormonterapi för klimakteriebesvär under lång tid samt övervikt efter klimakteriet. Skyddande faktorer är fullgången graviditet i unga år samt amning (Svenska bröstcancergruppen, 2005).

Självundersökning av bröst

En självundersökning av bröstet innehåller både inspektion och palpation. Bröstet bör undersökas en gång per månad och helst dagen efter avslutad menstruation, eftersom bröstet då är mjukt och lätt att undersöka. Före och under menstruation är bröstet hårdare och knöligare och därför svårare att undersöka. Efter menopaus kan kvinnan genomföra undersökningen när som helst men genom att utföra undersökningen vid ett bestämt datum varje månad är det lättare att komma ihåg det (Persson, 2004).

Undersökningen inleds med inspektion av bröstet framför en spegel och för att se om bröstet ser ut som vanligt vad beträffar form, färg samt om huden ser jämn ut. Därefter lyftes båda armarna över huvudet och bröstvårtorna ska följa med i den uppåtgående rörelsen (a a).

Undersökningen fortsätter genom endera lägga sig ned eller stå upp. Använd motsatta sidans hand till det bröst som skall undersökas. Vid palpationen användes övre delen av handens tre mellersta fingrar. Området som skall undersökas är lodrätt från BH-linjen och upp till nyckelbenet samt vågrätt från medellinjen till armhålan. Detta bör utföras systematiskt och medsols, hela bröstet genomgås med små cirkulerande rörelser enligt Persson (a a).

Bröstens betydelse

Bröstet är för kvinnan en viktig del av hennes sexualitet och att drabbas av en sjukdom som till exempel bröstcancer kan ha stor betydelse för sex och

samlevnad vilket sjuksköterskan bör vara väl medveten om i mötet med dessa kvinnor enligt Jahren Kristoffersen (1998).

Upplevelsen av att mista ett bröst innebär för många kvinnor att de förlorar en del av sin sexuella identitet. Kvinnor reagerar olika och hanterar krisen på olika sätt vid en sådan förlust. I mötet med de som opererats för bröstcancer kommer sjuksköterskan att träffa en del kvinnor som drar sig undan medan andra klarar av att hantera förlusten på ett mera naturligt sätt (Almås, 2001).

Förlusten av ett bröst eller hot om det kan utlösa en traumatisk kris (Cullberg, 2003). En traumatisk situation kan ge krisreaktioner och sjuksköterskor ska vara väl förtrogna med hur människor i kris bör bemötas enligt krisinterventionen. Denna innebär ingen specifik behandling utan oftast handlar det mer om medmänsklighet det vill säga om att ha förståelse, respekt och att kunna lyssna till den krisdrabbade (a a).

Tidigare forskning

I USA har information angående självundersökning av bröst varit omdiskuterat sedan 1950-talet, då de första instruktionsfilmerna och informationsbladen trycktes upp. Materialet som framställdes i USA på ett tidigt stadium kom även att implementeras i både Kanadas och Storbritanniens allmänna hälsofrämjande information och mer än 13 miljoner kvinnor kom att ta del av detta material. Programmet medförde att överlevnadschanserna för kvinnor som upptäckte bröstcancer i ett tidigt skede genom att självundersökningar av bröstet ökade dramatiskt (Lerner, 2002).

I dag är situationen en annan då självundersökningar av bröstet diskuteras från ett annat perspektiv och ifrågasätts då ett antal forskare i olika studier har kommit fram till att självundersökningarna ej minskar dödligheten i bröstcancer. Många överlevande vittnar dock om att utan deras regelbundna självundersökningar hade de inte upptäckt sina bröstförändringar i ett tidigt stadium och därmed inte fått en snabb diagnostisering och behandling (Lerner, 2002).

Randomiserade kontrollerade försök (RCT) som har genomförts i Kina och Sovjetunionen/Ryssland visar inte att dödligheten sänkts på grund av självundersökningar av bröstet (McCready m fl, 2005).

Vissa kritiker menar att det är svårt att optimalt utvärdera effekterna av självundersökning av bröstet om inte fler kvinnor får korrekt information och lär sig utföra det på rätt sätt med rätt teknik (Lerner, 2002).

Den genomgångna forskningen har visat att det råder delade meningar om nyttan av självundersökningar av bröstet, vissa forskare är mer positivt inställda till självundersökningar (a a) medan andra anser att det inte bör läras ut om patienten inte direkt efterfrågar det (McCready m fl, 2005). Kösters och Götzche (2003), rekommenderar inte alls självundersökningar av bröstet.

I den sammanställning av rekommendationer för tidig upptäckt av bröstcancer i länder med begränsade resurser tar Anderson m fl (2003) upp behovet av screeningprogram anpassade efter ländernas ekonomi samt drar upp strategier för hur informationen om bröstmedvetenhet ska spridas.

SYFTE

Syftet med studien är att sammanställa vetenskap om nyttan med att utföra självundersökning av bröstet samt utröna vilken roll sjuksköterskan kan ha.

Frågeställningar

- Vilket värde kan rätt utförda självundersökningar av bröstet ha?
- Vilken roll kan sjuksköterskan ha i samband med självundersökningar av bröstet?
- Minskar självundersökning av bröstet mortaliteten i bröstcancer?

METOD

För att utforska och besvara frågeställningarna valdes en litteraturstudie med en evidensbaserad ansats. Till bedömningen av artiklarnas vetenskaplighet, användes en granskningsmall, som modifierats av författarna enligt Polit m fl (2001), bilaga 1 och 2.

Litteratursökning

En primär litteratursökning genomfördes när projektplanen skrevs. Denna sökning användes som grund och blev mer väldefinierad och förfinad under uppsatsens genomförande och utveckling. De sökord som användes var, breast neoplastomas, breast self-examination och nursing. Genom att kombinera dessa på olika sätt i databassökningen uppnåddes de resultat som behövdes för uppsatsens genomförande.

Databaserna som har använts i sökningen är utan inbördes rangordning som följer: PubMed, PubMed Central, Elin, Cinahl, Cochrane, Science Direct, Blackwell Synergi samt att Ebsco har använts för att ta fram valda artiklar i fulltext (tabell 1).

Upprepade litteratursökningar gjordes tills samma artiklar dök upp igen.

Urval

För att få en bredare uppfattning om föreliggande forskning på området granskades två review artiklar McCready m fl (2005) och Kösters & Götzche (2003). Detta även för att få uppslag på lämpliga artiklar som kunde användas vid litteraturstudiens genomförande. Ytterligare fyra artiklar valdes ut från referenslistorna, i dessa review artiklar.

Inklusions- och exklusionskriterier

Inklusionskriterierna för Cinahl är, engelska och utgivningsår 1997-2006.

Exklusionskriterier är artiklar som behandlar kvinnor med ärftlig bröstcancer. Vidare har artiklar med män som drabbats av bröstcancer valts bort.

Tabell 1 Sammanfattning av litteratursökningen via databaser.

Databas	Sökord	Limits	Sök	Träffar	Granskade abstract	Använda artiklar
PubMed Central	Breast neoplastomas Breast self-examination Nursing #1 and #2 #1 and #2 and #3		#1 #2 #3 #4 #5	18466 111 10071 111 17	17	2
PubMed	Breast neoplastomas Breast self-examination Nursing #1 and #2 #1 and #2 and #3		#1 #2 #3 #4 #5	208754 1387 396945 1387 159	20	1
Science Direct	Breast self-examination and nursing		#1	34	18	1
Cinahl	Breast self-examination Nursing	Artikel Engelska 1997-2006	#1	327	30	2
Cochrane	Breast self-examination #1 and nursing		#1 #2	137 35	21	3
Totalt				637941	91	9

Kvalitetsgranskning

Kvalitetsgranskning har utförts i enlighet med en rapport i evidensbaserad omvårdnad av Carlsson och Eiman (2003). Två granskningsmallar ur denna rapport från Malmö högskola har modifierats av författarna och använts som instrument för att kvalitetsbedöma de utvalda vetenskapliga artiklarna i litteraturstudien (bilaga 3, 4).

Analysmetod

Inspirerade av Polit m fl (2001) och Burnard (1996) har de utvalda artiklarnas innehåll bearbetats och analyserats. Författarparet har båda grundligt läst och studerat artiklarna separat varefter en diskussion givit upphov till en gemensam tolkning som i sin tur lett fram till olika kategorier.

Kvalitetsbedömning

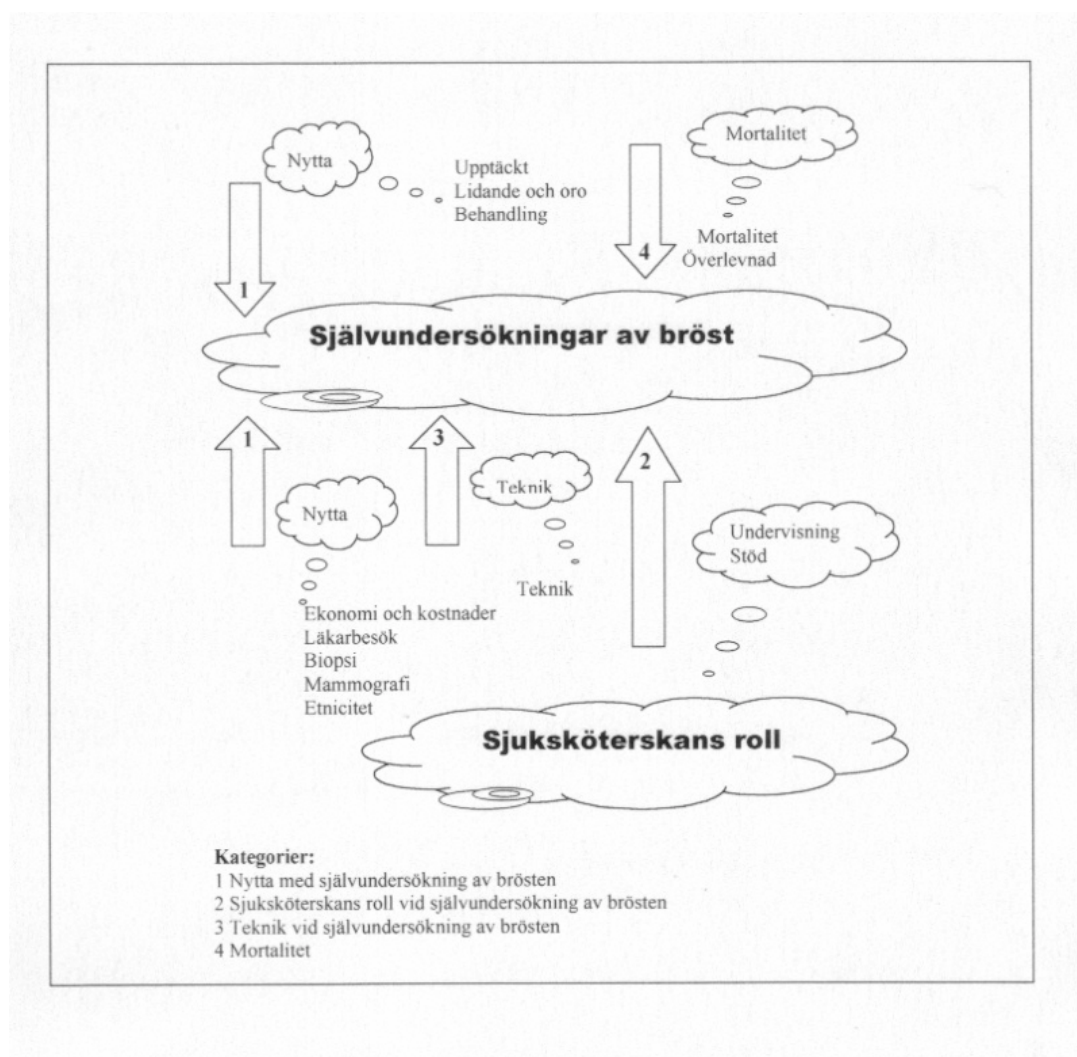
Kvalitetsbedömning av utvalda artiklar som granskats utifrån kvantitativ metod eller litteratursammanställning redovisas i bilaga 5. Resultatet av bedömningen med kvalitetsinstrumenten blev att fyra artiklar erhöll hög kvalitet, en artikel medel, tre artiklar fick bedömningen låg kvalitet och en artikel bedömdes med lägre kvalitet än låg.

Artikelgranskning

Resultaten över artikelgranskningarna med sammanfattningar redovisas översiktligt på separata sidor (bilaga 2).

Metodanalys

Med inspiration från Burnard (1996) och Polit m fl (2001) har innehållet i de nio utvalda arbetena analyserats. Trots att materialet inte består av några kvalitativa artiklar har en modifierad form av innehållsanalys med utgångspunkt från Burnard använts i en process för att analysera, tolka och gruppera artiklarnas innehåll. Denna process har resulterat i att en form av tankekarta utformats vilket slutligen utmynnat i fyra huvudkategorier, figur 1 (bilaga 6 i större format).

Figur 1 Tankekarta som utformats utifrån inspiration av Polit m fl (2001) och Burnard (1996) när metodanalysen av de utvalda artiklarna utfördes och som resulterat i bildandet av de fyra kategorierna.

RESULTAT

Nio artiklar, däruv sju kvantitativa och två litteraturstudier, har valts ut från databassökningarna. Dessa har granskats, analyserats, tolkats och bedömts som

lämpliga utifrån syftet och frågeställningarna till litteraturstudien. Under granskningen och bearbetningen har resultat i form av fyra kategorier erhållits för att besvara frågeställningarna. Dessa är:

- Nyttan med självundersökning av bröstet
- Sjuksköterskans roll vid självundersökning av bröstet
- Teknik vid självundersökning av bröstet
- Mortalitet

Nyttan med självundersökning av bröstet

Enligt Thomas m fl (2002) påvisas en ökning av biopsier av godartade tumörer som i sin tur skulle kunna leda till en ekonomisk börda för en redan svag ekonomi.

Baxter fann i sin litteraturstudie (2002) att självundersökningarna ledde till ökad oro och därmed till fler läkarbesök samt ett ökat antal biopsier av godartade förändringar vilket dessutom medförde ökade kostnader.

Resultaten i en studie utförd i Nigeria visade på att självundersökningar av bröstet är värdefulla med tanke på att mammografiscreening inte förekommer i någon större utsträckning för att diagnostisera bröstcancer (Okobia m fl, 2006).

Det finns ingen generell mammografi screening i Turkiet utan för att få göra en mammografi krävs det remiss från läkare. Därför är det viktigt att informationen kommer ut till kvinnorna via lämpliga media såsom radio och TV. Dessa medier kan förmedla budskapet om vikten av bröstmedvetenhet som förespråkas i program för kvinnors hälsa och därmed kan kunskapen om bröstcancer och nyttan av egenundersökningar öka (Secginli & Nahcivan, 2006).

Bailey (2000) anser att alla kvinnor bör uppmuntras till att ta ansvar för sin egen hälsa genom att utföra en enkel självundersökning regelbundet och att delta i mammografiundersökningar om de är tillgängliga för att upptäcka bröstförändringar.

Sjuksköterskans roll vid självundersökning av bröstet

Persson m fl (1997) poängterar sjuksköterskans hälsopedagogiska och undervisande roll i sitt preventiva och hälsobefrämjande arbete. Författarna kommer fram till att, för att få unga kvinnor (<20 år) till att utveckla regelbundna vanor, med självundersökningar av bröstet, förespråkar de att skolsköterskan tar upp ämnet samt undervisar dem. Dessutom understryker Persson m fl (a a) att självundersökningar av bröstet även bör tas upp av sjuksköterskan då kvinnor uppsöker vårdcentraler eller mödrahälsovården. Persson m fl (a a) menar vidare att sjuksköterskan har lättare att nå fram till kvinnorna, i egenskap av att oftast själv vara kvinna och därmed kan vinna deras förtroende.

I en kvantitativ studie av Budden (1998) visade resultaten att endast 19% av sjuksköterskorna inkluderade undervisning av självundersökningar av bröstet i sitt arbete och orsaken till detta var att de ansåg att det inte passade in med deras nuvarande arbetsuppgifter. Ändå anser 77% att de var tillräckligt säkra i att undervisa patienter i hur en undersökning går till samt att 94 % skulle kunna tänka sig att undervisa om möjligheterna fanns. Budden (1998) kommer fram till att

sjuksköterskan är idealisk till att undervisa kvinnor om självundersökningar av bröstet då majoriteten av yrkeskåren är själva kvinnor samt att de interagerar både med läkare och patienter. En betydande faktor är dessutom att de ofta har de kvinnliga patienternas förtroende Budden (a a).

Enligt Secginli och Nahcivan har sjuksköterskor och barnmorskor en nyckelroll i kvinnors hälsoprogram som rådgivare och informatörer i Turkiet (Secginli & Nahcivan, 2006).

I en artikel av Bailey (2000) från Storbritannien, har sjuksköterskans undervisande och hälsofrämjande roll diskuterats. Författaren skriver om bröstmedvetenhet istället för självundersökningar av bröstet och hon tar upp bröstmedvetenhetens fem steg, bilaga 2.8. Slutsatsen är att sjuksköterskan har många möjligheter till att påverka kvinnors hälso- och bröstmedvetenhet och Bailey anser att det är något som sjuksköterskan skall undervisa och stötta.

Teknik vid självundersökning av bröstet

Holmberg m fl (1997) kohortstudie redovisar inte hur kvinnorna gått tillväga vid självundersökningarna utan svaren i enkätformulären som kvinnorna besvarat har endast besvarats med ja eller nej. Därför har det inte kunnat utvärderats om rätt teknik använts.

Persson m fl (1997) är även det en enkätstudie och vilken teknik som använts vid självundersökning av bröstet är oklart.

Thomas m fl (1997) redovisar i RCT studie att kvinnorna i instruktionsgruppen som fått omfattande undervisning vid flera tillfällen i att självundersöka bröstet, visade på en större säkerhet i att upptäcka förändringar i bröstmodeller än kvinnorna i kontrollgruppen. I en uppföljningsstudie av Thomas m fl (2002) visade instruktionsgruppen en större säkerhet i att upptäcka förändringar i bröstmodeller än kontrollgruppen. Fler godartade förändringar upptäcktes i instruktionsgruppen än i kontrollgruppen (1457 versus 623).

Mortalitet

Holmberg m fl (1997) finner i sin analys av den amerikanska longitudinella kohortstudien (CPS-1 studien) att mortaliteten i bröstcancer minskade ej hos de kvinnor som uppgivit att de utförde självundersökningar av bröstet.

I en stor studie gjord i Kina fann Thomas m fl (1997), att 653 kvinnor utvecklade bröstcancer utav de 267 040 kvinnorna som ingick i studien. Av dessa dog 50 i sviterna av sin cancer.

I en uppföljning av den stora studien i Kina var enligt Thomas m fl (2002) den allmänna mortaliteten 5 349 (4%) av kvinnorna i instruktionsgruppen och 5 939 (4,5 %) i kontrollgruppen. Det var endast 154 (0,12 %) kvinnor i instruktionsgruppen och 158 (0,12%) i kontrollgruppen som utvecklat bröstcancer men som inte hade avlidit till följd av denna. Den kumulativa risken för att dö i bröstcancer beräknad på avlidna i bröstcancer i åldern 50 år eller yngre vid studiens början är 1.23 (95 % CI =0,83-1,82) och för kvinnor 50 eller äldre vid studiens inledning 0,96 (95 % CI = 0,70-1,31). Forskarna i den kinesiska studien kommer fram till att självundersökning av bröstet minskar inte mortaliteten i bröstcancer (Thomas m fl, 2002).

I Kanada har prioritet sänkts för självundersökningar av bröst i det förebyggande hälsoprogrammet, då forskargruppen funnit att detta inte ger resultat på kvinnor i åldersgruppen 40-69 år (Baxter, 2001).

DISKUSSION

I detta avsnitt av uppsatsen kommer metoden och resultaten att diskuteras samt författarparets egna slutsatser och reflektioner att synas.

Metoddiskussion

En litteraturstudie valdes som metod då syftet och frågeställningarna ansågs bäst kunna bli besvarade med en genomgång av tidigare forskning. För att utröna huruvida kvinnors självundersökning av bröstet är att rekommendera i rollen som sjuksköterska då evidensbaserad omvårdnad är önskvärd.

Genom att kombinera de olika sökorden i databaserna erhöles ett starkt reducerat antal träffar, tabell 1. En första selektion gjordes genom att titlarna studerades. Därefter lästes abstrakten i den mån de var tillgängliga. Detta förfaringsätt kan ha medfört att ett antal intressanta artiklar kan ha förbisetts. Vidare begränsades intressanta artiklar utav att de inte fanns tillgängliga i fulltext via Malmö högskolas databaser. De artiklar som bedömdes som speciellt intressanta beställdes.

Inledningsvis gjordes den första sökningen genom att endast använda sökordet breast cancer. Detta resulterade i ett svårhanterligt antal träffar och därför undersöktes MeSH ordlistan istället vilket medförde att termen breast neoplastomas erhöles. I den fortsatta sökningen användes sedan termen breast neoplastomas som sökord. Breast self-examination tillkom som sökord eftersom det var självundersökningar av bröst som litteraturstudien skulle handla om. Då författarna ville undersöka sjuksköterskans roll kombinerades tidigare sökord med nursing. Valet av sökord kan te sig ganska knapphändig men de resulterade i ett hanterbart material inom given tidsram för studien.

Den största begränsning som upplevdes var att tillgången på fulltext artiklar i bibliotekets tillgängliga databaser var för liten. En annan begränsning som har haft stor inverkan har varit tid och kostnader för att beställa material.

Från början fanns intentionen att litteraturstudien skulle innehålla både kvantitativa och kvalitativa studier. Efter att ha granskat materialet och valt ut artiklarna har det i slutändan visat sig att endast sju kvantitativa studier samt två litteraturstudier kom att användas. Den vetenskapliga kvaliteten som dessa har tillbringat har varit blandad. Vissa av artiklarna som valts ut har bedömts ha låg kvalitet samt en studie höll inte måttet överhuvudtaget. Från början var avsikten att alla artiklar skulle erhålla hög kvalitet eller möjligtvis medel vid granskningen men detta fick ganska snabbt frångås. I slutändan blev det nio artiklar som valdes ut som grund till litteraturstudien och det kan tyckas att det vore bra om ytterligare en artikel ingick i studien. Exempel på en sådan artikel är den stora ryska

studien från Leningrad nuvarande St Petersburg av Semiglazov m fl (1993). Författarna är väl medvetna om studiens existens då många artiklar refererar till denna studie. Efter idoga försök att få fram artikeln i fulltext kom tillslut ett abstract fram fast på ryska. Artikeln finns tillgänglig på engelska men måste beställas. Författarna har även tagit beslutet att inte använda studien eftersom den inte ger några nya resultat. Visserligen skulle den stödja det framkomna resultatet men författarna var tvungna att begränsa sig i sitt litteratururval.

Det bör framhållas att denna litteraturstudie inkluderar ej några artiklar som bygger på kvalitativa studier, vilket kan ses som en svaghet men inom den begränsade tidsramen för studiens genomförande framkom i databassökningarna inga tillgängliga fulltextartiklar som kunde användas och passade in på både syfte och frågeställning.

I den longitudinella kohortstudien av Holmberg m fl (1997) ingår det 450 156 kvinnor. Studiepopulationen är dock inte rensad från kvinnor med ärftlig bröstcancer. Författarna har trots detta valt att använda artikeln på grund av studiens storlek samt artikelns frågeställning som gör att artikeln ändå är intressant för litteraturstudiens syfte och frågeställning.

Vidare har en artikel av Bailey (2000) valts ut trots att den inte motsvarar de krav som är ställda på en vetenskaplig artikel enligt Polit m fl (2001). Det måste då påpekas att för arbetets slutgiltiga form och dess resultat så behövdes Baileys artikel då den innehöll en del intressanta påpekanden om sjuksköterskans roll såsom förespråkare, inspiratör och lärare. Därför har författarna valt denna artikel.

Resultatdiskussion

En frågeställning har varit att ta reda på om kvinnors självundersökningar av bröststen kan minska mortaliteten i bröstcancer. Liksom Köster och Götzche (2003) samt McCready m fl (2005) har Thomas m fl (2002), Baxter (2001) samt Holmberg m fl (1997) även kommit fram till att självundersökning av bröststen inte sänker mortaliteten i bröstcancer. I motsats till detta hävdar Lerner (2002) att överlevnadschanserna ökar genom att kvinnor utför självundersökningar av bröststen. Vidare påpekar Lerner (2002) att resultaten från den sovjetisk/ryska studien av Semiglazov m fl (1993) och den kinesiska studien av Thomas m fl (1997) kanske inte kan appliceras på nordamerikanska kvinnor och Lerner (2002) påpekar även att den kinesiska studien av Thomas m fl (1997) är otillräckligt uppföljd fem år senare. Det bör tilläggas att en eventuell svaghet med Thomas m fl (1997, 2002) studier är huvudsakligen utförda i Kina med en kinesisk undersökningspopulation men databearbetningen är gjord tillsammans med amerikanska forskare i Seattle. Forskarna har gjort anteckningar både på kinesiska och engelska vilket kan leda till feltolkningar samt ställer höga krav på forskarnas språkkompetens. Detta kan möjligtvis ha haft en viss betydelse för tolkningen av materialet. Styrkan däremot med studie av Thomas m fl (2002) är att den bygger på en stor population och är en RCT studie.

Trots resultaten i Baxter (2001), Thomas m fl (2002), Holmberg (1997) och Köster och Götzche (2003) anser McCready m fl (2005) att bröstmedvetenhet kan ge kvinnor en möjlighet att genom egenvård vara delaktiga i bekämpningen av bröstcancer. McCready m fl (2005) väljer därmed en mjukare linje än Köster och Götzche (2003) som anser att självundersökningar av bröststen ej bör rekommenderas

Problemet som uppstår med Köster och Götzche (2003) och McCready m fl (2005) är att de är review artiklar och därmed inkluderar de del av det material som granskats för denna litteraturstudie, det bör dock tilläggas att de bygger på större och mer omfattande forskning.

Historiskt sett visar det sig att självundersökningar av bröstet har spelat en viktig roll för upptäckt och överlevnad i bröstcancer vilket påpekas av Lerner (2002). Cancerfonden (2006) rekommenderar kvinnor att utföra självundersökningar av bröstet för att få en tidigare diagnostik och tidigare behandling. För de kvinnor i Sverige som inte ingår i mammografiprogrammet, till exempel yngre och medelålders kvinnor (<44 år) eller för de kvinnor som är bosatta i ett land som inte erbjuder mammografi screening, kan det vara en ändamålsenlig teknik att självundersöka bröstet i syfte att upptäcka bröstförändringar (Persson m fl, 1997).

I studien som Secginli och Nahcivan (2006) gjorde vill de poängtera att självundersökningar av bröstet är viktiga som ett led i att öka antalet mammografier i Turkiet. Detta kan i sin tur leda till en ökad bröstcancer medvetenheten, eftersom Turkiet inte har ett nationellt mammografi-screeningprogram. Resultaten i Secginli och Nahcivans (2006) tvärsnittstudie är inte generaliserbara till alla kvinnor i Turkiet vilket även författarna själva påpekat. Okobia m fl (2006) liksom Anderson m fl (2003) tar upp självundersökningar av bröstet som en möjlighet att upptäcka bröstförändringar på ett tidigt stadium. Anderson m fl (2003) förordar däremot istället för att lära ut självundersökningar av bröstet så föreslår att de länder som har begränsade ekonomiska resurser satsar på bröstmedvetenhet och kliniska bröstundersökningar som en rutin vid hälsoundersökningar av kvinnor. U-ländernas ekonomi är en viktig faktor och kvinnors hälsa och behandling av bröstcancer har troligtvis låg prioritet (Anderson m fl, 2003). HIV-AIDS prevention, rent vatten, bekämpandet av svält och vaccinationsprogram är mer prioriterade än mammografi (Okobia m fl, 2006). Baxter (2001), Thomas m fl (2002) och Okobia m fl (2006) menar vidare att självundersökningar av bröstet dessutom ofta leder till ökad oro, fler biopsier och att kostnaderna för sjukvården kommer därmed öka, vilket är något som hårdare drabbar ekonomier med sämre resurser.

Både Baxter (2001), Thomas m fl (2002) och Okobia (2006), talar om oron, vilket kan tolkas som oron för både bröstcancer och död samt rädslan över att förlora ett bröst som enligt Jahren Kristoffersen (1998) och Almås (2001) har stor betydelse för den kvinnliga identiteten och hennes sexualitet. En traumatisk kris kan uppstå vilket personal inom sjukvården bör uppmärksamma och kunna bemöta (Cullberg, 2003).

Efter att ha studerat den svenska kompetensbeskrivningen för sjuksköterskor och barnmorskor (SOSFS 1995:5) så bör sjuksköterskor kunna undervisa och informera patienterna i självundersökningar av bröst. Sjuksköterskan bör enligt Almås (2001), McCready m fl (2005) och Anderson m fl (2003) ha kunskaper att på ett adekvat sätt kunna informera kvinnor som vill lära sig att undersöka sina bröst att detta kan medföra en ökad oro för förändringar i bröstet. Almås (2001) poängterar att det är viktigt att sjuksköterskan har sådana kunskaper att hon/han kan genomföra undervisningen på ett sådant sett att det anpassas efter individens behov.

Bailey (2000) förespråkar att sjuksköterskan skall lära kvinnorna att bli bröstmedvetna enligt de fem steg, vilka även innefattar deltagande i de nationella screeningprogrammen där de finns tillgängliga. Secginli och Nahcivan (2006) liksom Anderson m fl (2003) anser att sjuksköterskor och barnmorskor har en nyckelroll i kvinnors hälsoprogram som rådgivare och informatörer.

Buddens studie från 1998 visar att viljan och kunskapen finns för att instruera kvinnor i självundersökningar av bröstet. Begränsande faktorer är tid och utrymme, samt att sjuksköterskorna ansåg att det inte passade in i deras arbetsuppgifter. Budden tolkar detta som en resursbrist av tid och inte i kunskap.

Forskare som Okobia m fl (2006), Persson m fl (1997) har diskuterat vikten av att rätt teknik använts, men när författarna granskat studierna visar det sig att tekniken inte finns beskriven varken av Okobia (2006), Holmberg m fl (1997), Persson m fl (1997), Budden (1998), om detta inte redovisas är det svårt att utvärdera effekterna av självundersökningar av bröstet (Lerner, 2002). De enda artiklarna som beskrivit självundersökningarna av bröstet är Thomas m fl (1997, 2002) och Anderson m fl (2003). Den teknik som beskrivs av Persson (2004) Anderson m fl (2003) Thomas (1997, 2002) är i stort sett den samma med små skillnader, där Anderson m fl (2003) anser det inte nödvändigt att klämma samman bröstvärtan för att se om vätska sipprar ut.

SLUTSATSER

Sannolikt är nyttan av självundersökningar av bröstet större i länder med begränsade resurser och screeningprogram än exempelvis Sverige som idag har ett etablerat nationellt screeningprogram för mammografi.

Om evidensbaserad omvårdnad ska tillämpas framkommer det i litteraturstudien att sjuksköterskan bör förespråka bröstmedvetenhet framför självundersökningar av bröstet.

FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING

Databassökningen har inte givit några artiklar som behandlar en ekonomisk konsekvensanalys då biopsierna ökar, Anderson m fl (2003) tar visserligen upp problematiken men då referenslistan granskades har någon som berör ämnet inte hittats. Forskning inom detta område skulle vara värdefull.

För att undersöka om sjuksköterskan anser sig ha kunskaper om att undervisa kvinnor i självundersökningar av bröst skulle en empirisk studie kunna vara av intresse. Resultaten från en sådan studie kan ge intressant kunskap om sjuksköterskans egenvårdsråd.

REFERENSER

- Anderson, B O, Braun, S, Lim, S, Smith, R A, Taplin, S (2003) Early detection of breast cancer in countries with limited resources. *The Breast Journal* 9(2), 51-59.
- Andersson, R, Jeppsson, B, Lindholm, C, Rydholm, A & Ulander, K (2004) *Kirurgiska sjukdomar*. Lund: Studentlitteratur.
- Almås, H (2001) *Klinisk sykepleie*. Oslo: Gyldendal Akademiska AB.
- Bailey, K (2000) The nurse's role in promoting breast awareness. *Nursing Standard*, 14, 34-36.
- Baxter, N (2001) Preventive healthcare, 2001 update: Should women be routinely taught breast self examination to screen for breast cancer? *Canadian Medical Association Journal*, 164, 1837-46.
- Budden, L (1998) Registered Nurses' breast self-examination practice and teaching to female clients. *Journal of Community Health Nursing*, 15(2), 101-112.
- Burnard, P (1996) Teaching the analysis of textual data: an experimental approach. *Nurse Education Today* 16, 278-281.
- Cancerfonden (2006) Bröstcancer >www.cancerfonden.com<, 2006-02-15
- Carlsson, S & Eiman, M (2003) *Evidensbaserad omvårdnad - Studiematerial för undervisning inom projektet "Evidensbaserad omvårdnad – ett samarbete mellan Universitetssjukhuset MAS och Malmö högskola"* Rapport nr 2 April 2003
- Cullberg, J (2003) *Dynamisk psykiatri*. Stockholm: Natur och kultur.
- Holmberg, L, Ekbohm, A, Calle, E, Mokdad, A, Byers, T (1997) Breast cancer mortality in relation to self-reported use of breast self-examination. A cohort study of 450 000 woman. *Breast Cancer Research and Treatment*, 43: 137-140.
- Jahren Kristoffersen, N (1998) *Allmän omvårdnad 3 – Patient och sjuksköterska-kropp behov och metoder*. Stockholm: Liber.
- Kösters, J P & Götzche, P C (2003) Regular self-examination or clinical examination for early detection of breast cancer (Review). *The Cochrane Database of Systematic Reviews*. Issue 2.Art.No.:CD003373. DOI: 10.1002/14651858.CD003373.
- Lerner, B H (2002) When statistics provide unsatisfying answers: revisiting the breast self-examination controversy. *Canadian Medical Association Journal*, 166, 199-201.

- McCready, T, Littlewood, D, Jenkinson, J (2005) Breast self-examination and breast awareness: a literature review. *Journal of Clinical Nursing*, 14, 570-578.
- Okobia, M N, Bunker, C H, Okonofua, F E, Osime, U (2006) Knowledge, attitude and practice of Nigerian women towards breast cancer: A cross-sectional study. *World Journal of Surgical Oncology*, 4(1).
(www.wjso.com/content/4/1/11)
- Persson, K, Svensson, P-G & Ek, A-C (1997) Breast self-examination an analysis of self-reported practice. *Journal of Advanced Nursing*, 25, 886-892.
- Persson, K (2004) Självundersökning av bröstet. I: Andersson, R, Jeppsson, B, Lindholm, C, Rydholm, A, Ulander, K *Kirurgiska sjukdomar*. Lund: Studentlitteratur, s 196-198.
- Polit, D, Beck, C T & Hungler, B P (2001). *Essentials of Nursing research. Methods, appraisal and utilization*. 5th Edition. Philadelphia: Lippincott.
- Secginli, S, & Nahcivan, N O (2006) Factors associated with breast cancer screening behaviours in a sample of Turkish women: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 43, 161 - 171.
- Semiglazov, V F, Sagaidak, V N, Moiseyenko, E A (1993) Study of the role of breast self-examination in the reduction of mortality from breast cancer: the Russian Federation/World Health Organization Study. *European Journal of Cancer*, 29A, 2039-2046.
- Sjukvårdsrådgivningen (2006) Bröstcancer / Vad händer i kroppen?
>www.infomedica.se/artikel.asp?CategoryID=20411<, 2006-04-05
- SOSFS 1995:5. *Kompetensbeskrivningar för sjuksköterskor och barnmorskor*.
- Svenska bröstcancergruppen (2005) Nationella riktlinjer för behandling av bröstcancer >www.swebcg.roc.se/natriklinjbrca.htm<, 2006-04-02
- Thomas, D B, Gao, D L, Self, S G, Allison, C J, Tao, Y, Mahloch, J *et al* (1997) Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: methodology and preliminary results. *Journal of the National Cancer Institute*, 89, 355-365.
- Thomas, D B, Gao, D L, Ray, R M *et al* (2002) Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: final results. *Journal of the National Cancer Institute*, 94(19), 1445-1457.

BILAGOR

- Bilaga 1 Mall för granskning av vetenskapliga artiklar.
- Bilaga 2 Artikelgranskning och sammanfattning (2:1 – 2:9)
- Bilaga 3 Kvantitativ kvalitetsbedömningsmall.
- Bilaga 4 Kvalitetsbedömningsmall för litteratursammanställning.
- Bilaga 5 Kvalitet av utvalda vetenskapliga artiklar.
- Bilaga 6 Tankekarta.

Mall för granskning av vetenskapliga artiklar

Granskningsmall efter Polit m fl (2001) som modifierats av författarna.
Kriterier för kritisk granskning av vetenskapliga artiklar.

Titel

Ska vara kärnfull och brukar vanligtvis innehålla 15 ord eller mindre som tydligt beskriver artikelns innehåll.

Abstract

Ska ge en kort beskrivning av artikelns innehåll samt bestå av 100 – 200 ord.
Beskriver syftet, hur metoden tillämpats och forskarens resultat.

Introduktion

Informerar läsaren om artikelns syfte. Genomgång av tidigare forskning, teoretiskt ramverk samt betydelsen och behovet av aktuell studie.

Metod

Beskriver vilken metod som använts för att svara på den aktuella frågeställningen.
Vilka subjekt, urval, kriterier, vilken typ av studie, datainsamling, mätmetod, tillvägagångssätt. Etiska överväganden

Resultat

Presentation av dataanalys. Vilka statistiska analysmetoder som använts, dess signifikans samt vilka data program som använts för att bearbeta insamlat material. Trovärdighet och återkommande teman.

Diskussion

Tolkning av dataanalysen, dess begränsningar, svagheter och styrkor. Hur man kan använda resultaten för framtida bruk samt vilka slutsatser författaren drar av resultaten.

Referenser

Skall innehålla de artiklar, böcker och rapporter som det refereras till i studien.

Artikelgranskning och sammanfattning Artikel 1

Thomas, DB, Gao, DL, Self, SG, Allison, CJ, Tao, Y, Mahloch, J *et al* (1997) Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: methodology and preliminary results. *Journal of the National Cancer Institute*, 89, 355-65.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Thomas D B <i>et al</i> (1997) Kina, USA	Speglar innehålllet (12 ord)	Ett mycket långt men heltäckande abstrakt. (>200 ord) Innehåller metod syfte och resultat och slutsatser.	En omfattande introduktion till bakgrund och tidigare forskning. Syftet saknas men finns i abstraktet.	Kvantitativ studie. Metod RCT som är väl beskriven. Inklusionskriterier och exklusionskriterier finns angivna. Beskrivningen av materialet är väl genomförd. Mätmetoder, teknik samt tillvägagångssätt finns beskrivet. Ett minus är att det inte finns några etiska aspekter.	Resultaten presenteras både i diagramform och i texten. Huvudsakligen har procent beräkningar använts. Resultaten är preliminära och det är ett återkommande tema. Confounders saknas.	Bra och omfattande men innehåller endast preliminära resultat. Då detta är en studie som kommer att fortsätta och utvärderas senare. Vad man har funnit är att Självundersökninga r av bröstet inte sänker mortalitet. Ev bias diskuteras. Confounders diskuteras ej.	Relevanta och aktuella då studien påbörjades.	Hög

Syfte: Att undersöka om kvinnors självundersökning av bröstet kan minska dödligheten i bröstcancer till följd av tidigare upptäckt av bröstförändringar.

Metod: En kvantitativ studie baserad på 267 040 kvinnor, födda 1925-1958, från 520 textilindustrier i Shanghai, Kina under åren 1989-1991.

Material: Populationen slumpades i 2 grupper där en fick instruktioner i att självundersöka bröstet och den andra användes som kontrollgrupp. Kvinnorna i instruktionsgruppen fick omfattande undervisning vid flera tillfällen i att självundersöka bröstet. Detta innefattade även att undersöka modeller av silikon där flera träningstillfällen gavs. I kontrollgruppen fick kvinnorna undervisning i att förebygga ryggsmärta. Alla kvinnorna följdes upp med avseende på utveckling av bröstsjukdomar.

Resultat: Visar att deltagandet under de första 4-5 åren var högt i instruktionsgruppen. Ett slumpmässigt urval ur denna grupp visade på större säkerhet i att upptäcka förändringar i bröstmodeller än i kontrollgruppen. De två grupperna hade samma frekvens av nyupptäckt bröstcancer (331 versus 322) under 1994. Upptäckten av bröstcancer i instruktionsgruppen diagnostiserades inte på tidigare stadium eller vid en mindre tumörstorlek än i kontrollgruppen. Fler godartade förändringar upptäcktes i instruktionsgruppen än i kontrollgruppen (1457 versus 623) vilket anses bero på högre misstänksamhet hos de kvinnor som fått undervisning. Fem-årsöverlevnaden i de båda grupperna var nästan densamma.

Slutsats: Studieresultatet kunde inte påvisas att dödligheten i bröstcancer minskade p g a självundersökningar av bröstet.

Artikel 2

Thomas, DB, Gao, DL *et al* (2002) Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: final results. *Journal of the National Cancer Institute*, 94(19), 1445-1457.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Thomas D B <i>et al</i> (2002) Kina, USA	Kort och tydlig samt speglar innehållet. (10 ord)	Omfattande. (>200 ord) Innehåller metod syfte och resultat.	Förankrad i tidigare studie från 1997. Syftet saknas men finns i abstrakt.	Kvantitativ studie. Metoden RCT är väl beskriven liksom i den föregående metodartikeln.	Väl beskrivna och mycket omfattande.	Bra, men kunde varit mer innehållsrik med tanke på studiens omfattning.	Relevanta och omfattande.	Hög

Syfte: Studiens syfte är att undersöka om ett omfattande undervisningsprogram av självundersökningar av bröstet kan minska antalet dödsfall i bröstcancer. De kvinnor som tillämpar självundersökning av bröstet borde kunna upptäcka bröstcancer i ett tidigare skede och vid en mindre tumör storlek.

Metod: Deltagarna fördelades slumpmässigt i 2 grupper. En instruktionsgrupp (132 979 kvinnor) som fick fortlöpande undervisning samt påminnelser varje månad om att utföra självundersökningar. Kumulativ risk ratio för att avlida i bröstcancer beräknades efter Cox (proportionella) riskmodell. Alla statistiska test behandlades tvåsidigt.

Material: 266 064 kvinnor från 519 textilfabriker i Shanghai deltog i studien under tidsperioden 1989-1991.

Resultat: Antalet dödsfall i bröstcancer fram till december 2000 var 0,10% i både grupperna. Tio-års överlevnaden i instruktionsgruppen i jämförelse med kontrollgruppen = 1.04, 95% KI=0,82 - 1,33; P=. 72. Fler godartade förändringar diagnostiserades i instruktionsgruppen än i kontrollgruppen.

Slutsats: Omfattande och intensiv undervisning utav kvinnors självundersökningar av bröst minskar inte dödligheten i bröstcancer. Program som uppmuntrar kvinnor till att själv undersöka sina bröst i frånvaro av mammografi kommer troligen inte att kunna minska dödligheten i bröstcancer. Dessutom ska kvinnor som vill utföra självundersökning av sina bröst informeras om att det inte i vetenskapliga studier har framkommit något bevis som styrker att förändringar i bröstet upptäcks tidigare eller att kvinnans självundersökningar kan minska dödligheten i bröstcancer. Det fanns även stöd för att antalet biopsier av godartade förändringar skulle kunna öka.

Artikel 3

Baxter, N (2001) Preventive healthcare, 2001 update: Should women be routinely taught breast self examination to screen for breast cancer? *Canadian Medical Association Journal* 164, 1837-46.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitets- bedömning
Baxter N (2001) Kanada	Något lång titel men säger mycket. (15 ord)	Omfångsrikt >(200 ord)	Något kortfattat med tydligt syfte. Välskrivnen	Litteraturstudie Utförlig beskrivning över databas sök med inklusions- och exklusionskriterier väl beskrivet.	Tydlig resultat del med en bra genomgång av artikelgranskningen	Kort men intressant.	Matnyttiga	Hög

Syfte: Genom en göra en litteraturstudie för att värdera och utvärdera evidens relaterat till självundersökningar av bröstet dess påvisbara effekter och funktions som en metod för bröstcancer screening. Denna studie ligger som grund till de rekommendationer som Kanada ger angående självundersökningar av bröstet och huruvida det är något som man skall lära ut rutinmässigt såsom en del av hälsoundersökningen.

Metod: Data insamlingen har gjorts via Medline, PreMedline, CINAHL, Health-STAR, Current contents och the Cochrane Libarary. Baxter har studerat artiklar och rapporter från 1966-2000 som har utvärderat självundersökningar av bröstet effektivitet att minska mortaliteten i bröstcancer. Man har huvudsakligen tittat på två RCT studier den ryska och den kinesiska samt en kvasi randomiserad studie från UK. Man har även gått igenom ett antal kohortstudier och case-controlstudier.

Resultat: Baxter har kommit fram till att rutinmässiga självundersökning av bröstet inte minskar dödligheten i bröstcancer. Ett annat fynd är ett ökat antal läkarundersökningar för att utvärdera godartade tumörer samt ett ökat antal biopsier.

Slutsats: Baxter kommer fram till att man sänker prioriteten för att lära ut självundersökningar av bröstet inom det nationella sjukvårdsprogrammet då forskarna inte finner stöd för att självundersökningarna sänker mortaliteten i bröstcancer i de studier man har titta på i litteratur undersökningen.

Artikel 4

Holmberg, L, Ekbom, A, Calle, E, Mokdad, A, & Byers, T (1997) Breast cancer mortality in relation to self-reported use of breast self-examination. A cohort study of 450 000 women. *Breast Cancer Research and Treatment*, 43: 137-140.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Holmberg, L <i>et al</i> (1997) Sverige, USA	Speglar innehållet men lite lång. (17 ord)	Inget abstract Istället en summary. Innehåller inte syfte men dock metod och resultat.	Något kortfattad. Otydligt syfte Uppföljningsstudie. Studien knyter an till tidigare forskning och tar upp behovet av att göra denna studie för att utvärdera självundersökning av bröst	En amerikansk kohort studie kallad CPS-1 studien omfattar 594551 kvinnor varav 450156 kvinnor användes för de aktuella beräkningarna 144395 kvinnor uteslöts på grund av olika anledningar som finns angivna i artikeIn. Enkätstudie. Ytterligare 3928 har uteslutits på grund av de inte har svarat på frågor angående självundersökningar av bröst.	Statistisk analys är Cox proportionella risk analys. Resultaten redovisas i tabeller och i löpande text.	Studiens styrka är storleken på materialet. Kort diskussion. Dess begränsning är att det är oklart vilken teknik som kvinnorna har använt vid självundersökningar na eftersom studien bygger på självlämnade uppgifter från en enkätstudie.	Inte aktuella undantaget den ryska studien.	Låg

Syfte: Att studera sambandet mellan självundersökningar av bröst och mortaliteten i bröstcancer hos kvinnor.

Metod: Longitudinell kohortstudie som bygger på enkätundersökningar i USA mellan 1959-1972

Material: 450 156 kvinnor som ingår i den så kallade CPS-1 studien I USA, studiepopulationen är dock inte rensat från kvinnor med ärftlig bröstcancer.

Resultat: Under den 13 år långa uppföljningsperioden dog 2300 kvinnor av bröstcancer. Cirka 65% svarade att de praktiserade självundersökning av bröst.

Slutsats: Forskarna kan inte finna något samband mellan självundersökningar av bröst och dödlighet i bröstcancer.

Artikel 5

Okobia, MN, Bunker, CH, Okonofua, FE, & Osime, U (2006) Knowledge, attitude and practice of Nigerian women towards breast cancer: A cross-sectional study. *World Journal of Surgical Oncology*, 4:(1).

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Okobia MN <i>et al</i> (2006) Nigeria	Relevant (13 ord)	Bra och matnyttigt. Långt (>200 ord) innehåller metod resultat och slutsatser.	Bra bakgrund och användande av tidigare och nyare forskning. Otydligt skrivet syfte.	Kvantitativ tvärsnitts- enkätstudie. Instrumentet är utprovat i en pilotstudie. Beskriver urvalet, mätmetod hur insamlingen gått men uteslutningskriterierna finns ej beskrivna. Beskriver tydligt varför studien görs. Bortfallet ej angivet Etiska överväganden finns med.	SAS statistik program har använts för resultatberäkning. Resultaten framställs både i löpande text och i tabeller. Forskarna har använt sig både av procent och sannolikhets analys. Bortfallsanalys saknas	Problemanknytning en är god. Framtida användning av resultaten diskuteras. Intressanta slutsatser. Egenkritik och eventuella felkällor diskuteras dåligt. Tar upp begränsningar	Relevanta och nyare.	Låg

Syfte: Studiens syfte var att undersöka nigerianska kvinnors kunskap, attityder gentemot bröstcancer samt utövande av självundersökningar av bröststen

Metod: En kvantitativ tvärsnitts-enkätstudie som omfattar 1000 (n=1000) kvinnor i ett semi urbant bostadsområde i Nigeria. Kvinnornas ålder var 15-91 år med en medelålder på 29.13 år med en SD 10.50 år

Resultat: Deltagarna i studien uppvisar dåliga kunskaper om bröstcancer. Under det gångna året hade endast 43,2% av kvinnorna gjort en självundersökning och endast 9,1% av kvinnorna hade genomgått en klinisk undersökning av bröststen. Det som visade sig vara en signifikant faktor för om kvinnorna kände till bröst cancer och dess vanligaste symptom (p=0.0001). Resultaten visar även att det är mer än 3 gånger större chans att kvinnor med högre utbildning (Highschool) själv undersöker sina bröst (OR 3.56 KI 2.58-4.92).

Slutsats: Studien visar att bröstmedveten hos nigerianska kvinnor är låg. Innan tiden när mögen för att mammografi kommer att bli en rutin undersökning i den nigerianska sjukvården så skall man uppmuntra till både självundersökningar och kliniska undersökningar av bröststen. Okobia m fl rekommenderar självundersökningar av bröststen även om det påpekas i artikeln att detta inte är ett optimalt instrument.

Artikel 6

Secginli, S, Nahcivan, NO (2006) Factors associated with breast cancer screening behaviours in a sample of Turkish women: A questionnaire survey. *International Journal of Nursing Studies*, 43, 161- 171.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Secginli S och Nahcivan NO (2005) Turkiet	Bra, men lite lång (15 ord)	Kort och koncist. Innehåller syfte metod och resultat. (<200 ord)	Välskriven introduktion med ett väldefinierat syfte. Bakgrunds forskning finns med, teoretiskt ramverk. Samt varför denna studie genomförs tas upp.	Deskriptiv, enkät korrelationsstudie. Forskarna tar upp sitt urval och vilka kriterier man har använt sig av. Även tillvägagångssätt redovisas. Bortfallet ej beskrivet Efterså aspekter är angivna	Resultatet framställs både i löpande text och i tabellform. Både signifikansen av resultatens och vilken statistisk metod man använder tas upp.	Bra innehållsrik och omfattande diskussion Programmet för dataanalys är dock inte omnämmt Bortfallet ej förklarar. Begränsningar tas upp. Tar upp framtida användning av resultaten.	Relevanta och aktuella i tid.	Hög

Syfte: Studiens syfte var att undersöka och identifiera hur många kvinnor som utförde självundersökningar samt genomgjorde mammografier. Frageställningen omfattar även variabler som visar på hälsobeteende som kan vara relaterade till bröstcancer screening.

Metod: En kvantitativ deskriptiv korrelations studie som baserar sig på en enkätundersökning gjord i Istanbul. Kvinnorna har rekryterats från tre vårdcentraler och kombinerade mödra/barnvårdscentraler. I Turkiet finns inget nationellt bröstcancer screening program. Man har använt sig av en modifierad enkät som bygger på Champions health belive model.

Material: I studien deltog 656 kvinnor (n=656) deras ålder var mellan 20-70 år och hade medelålder på 36 år (SD=11.4). Studiens inklusionskriterier var följande: äldre än 20 år, ingen historia av tidigare bröstcancer, ej gravid eller ammandes samt läs och skrivkunniga på turkiska.

Resultat: Av de kvinnor som ingick i undersökningen var det 17% som gjorde självundersökningar av bröstet. I gruppen kvinnor över 40 år var det endast 25% som hade gjort en mammografi undersökning. I den logistiska regressionsanalysen som gjorts av health belief variabler är det självförtroende, säkerhet (confidence) som var signifikant (p=0.000).

Slutsats: Man diskuterar sjuksköterskans och barnmorskans eventuella nyckelroll i att sprida kunskapen om självundersökningar av bröstet i ett hälsoprogram riktade till kvinnor.

Artikel 7

Budden, L (1998) Registered Nurses' breast self-examination practice and teaching to female clients. *Journal of Community Health Nursing*. 15(2), 101-112.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Budden L (1998) Australien	Kort och koncis (9 ord)	Lagom och innehållsrikt (<200 ord) innehåller syfte metod och resultat	Ger bra insyn i bakgrunden och med ett tydligt syfte. Författaren knyter även an till varför studien skall genomföras	Enkätstudie. Systematisk randomiserad population bestående av sjuksköterskor. Tydlig i sitt metod val, urvalskriterier, tillvägagångssätt Etiska aspekter ja. Confounders ej beaktade	Kortfattad resultat del. Redovisas både i löpande text, som tabeller och diagram. Analysmetoder finns med och ev signifikans	Bra diskussion . Begränsningar och rekommendation diskuteras. Framtida forskning diskuteras.	Halvbra	Låg

Syfte: Studiens syfte var att fastställa sjuksköterskomas egna utförande av självundersökning av bröstet samt om de undervisar om självundersökning av bröstet. Författaren har ställt fyra frågor relaterat till detta.

- Vilka faktorer har påverkat sjuksköterskan till att praktisera självundersökning av bröstet?
- Hur ofta utför sjuksköterskan självundersökningen
- Vilka faktorer påverkar sjuksköterskan att undervisa patienter om självundersökningar av bröstet?
- Hur ofta undervisar sjuksköterskan patienter i självundersökningar av bröstet?

Metod: Kvantitativ studie som bygger på ett systematiskt randomiserat material. Det är en enkätundersökning där författaren själv har formulerat enkäten, hon har på grund av tidsbrist inte kunnat göra en pilotstudie men enkäten är enligt författaren validerad av fackkunnigt folk. Författaren har använt sig av deskriptiv statistik och endast 171 sjuksköterskor svarade på enkäten (n=171)

Material: Populationen består av 300 legitimerade sjuksköterskor som är anslutna till ett fackförbund och det är utifrån deras adresslistor materialet är insamlat.

Resultat: Av de sjuksköterskor som svarade på enkäten hade 93% gjort en självundersökning av bröstet de senaste 12 månaderna. Fyrtiosex procent av sjuksköterskorna praktiserade självundersökning av bröstet 1 gång i månaden. Det vanligaste skälet till att de inte genomförde undersökningen regelbundet var helt enkelt att man glömde. Bara 19% av sjuksköterskorna inkluderade undervisning av självundersökningar av bröstet i sitt arbete orsaken till detta var att de ansåg att det inte passade in med deras nuvarande arbetsuppgifter, ändå anser 77% att de var säkra tillräckligt i att undervisa patienter i hur en undersökning går till samt att 94 % skulle kunna tänka sig att undervisa om möjligheterna fanns.

Slutsats: Sjuksköterskan är idealisk till att undervisa kvinnor om självundersökningar av bröstet då majoriteten av yrkeskåren själva är kvinnor samt de interagerar både med läkarna och patienterna, en betydande faktor är att de har de kvinnliga patienternas förtroende.

Artikel 8

Bailey, K (2000) The nurse's role in promoting breast awareness. *Nursing Standard*, 14, 34-36.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Bailey K (2000) UK	Kort (endast 7 ord)	Torftigt (<100 ord)	Dålig Otydligt syfte	Litteraturrenomgång. Databassökningen ej beskriven. Sökord har ej angivits. Urvalet av artiklar är dock bra. Vetenskaplig kvalitet på ingående studier ej bedömt.	Dåligt beskrivna eller obefintliga.	Dålig, men anknyter bra till tidigare forskning. En del intressanta slutsatser	Bailey K (2000) UK	<Låg

Syfte: Väldigt otydligt om sjuksköterskans undervisande och hälsofrämjande roll

Metod: En litteraturstudie där varken hur författaren har sökt sin litteratur eller värderat sin litteratur framkommer. Författaren talar om bröstmedvetenhet istället för självundersökningar av bröstet. Hon har tagit upp bröstmedvetenhetens 5 steg.

Material: Forskningsartiklar.

Resultat: Bröstmedvetenhet i fem steg

- 1 Att veta vad som är normalt för just dig
- 2 Känn efter och titta
- 3 Vara medveten om vilka förändringar kvinnan skall vara uppmärksam på
- 4 Vara medveten om alla förändringar och genast rapportera dessa utan dröjsmål
- 5 Ta del av nationell a screening program man är över 50 år

Slutsats: Sköterskan har många möjligheter till att påverka kvinnors hälsomedvetenhet och bröstmedvetenhet är något som sjuksköterskan skall undervisa och stötta.

Artikel 9

Persson, K, Svensson, P-G & Ek, A-C (1997) Breast self-examination an analysis of self-reported practice. *Journal of Advanced Nursing*. 25, 886-892.

Författare (År) Land	Titel	Abstract	Introduktion	Metod	Resultat	Diskussion	Referenser	Kvalitetsbedömning
Persson K <i>et al</i> (1997) Sverige	Kort och koncis (9 ord)	Bra tydligt abstrakt (190 ord) Innehåller syfte metod och resultat.	Kortfattad något torftig, ger bra inblick i tidigare forskning, har ett tydligt syfte. Tar upp varför denna studie görs.	Kvantitativ enkätstudie. En bortfallsanalys har genomförts (positivt) Populationen som undersöks är ej representativ för Sverige (som helhet) Etiska aspekter tas upp.	Urförlig Lite otydlig redovisning. Confounders är kontrollerade.	Omfattande Med intressanta resultat.	Aktuell för tiden vid studiens genomförande.	Medel

Syfte: Artikelns syfte var att undersöka sambandet mellan genomförandet av självundersökningar av bröstet beroende på ålder, boende ort, etnicitet och religion.

Metod: En kvantitativ studie som baserar sig på en enkätundersökning gjord i Jönköping. Då enkäten i studien skickades ut frågades deltagarna om de var villiga att delta i en intervjustudie om självundersökningar av bröstet, denna del av studien var för att se om denna mindre grupp kom att spegla den undersökta populationen. De som valdes ut till denna intervjustudie n=28 kom från de kvinnor som inte svarade på enkäten.

Material: Studien har undersökt kvinnor mellan 25-80 års vanor att undersöka sina bröst. N=694

Resultat: Av de kvinnor som svarade på enkäten så undersökte 69,6% av kvinnorna sina bröst regelbundet. Faktorer såsom boende ort det vill säga urbant eller ruralt, ej heller födelseort eller antal år boende i Sverige var inte av betydelse för om självundersökning av bröstet genomfördes. Den enda faktorn som man fann vara signifikant för om man undersökte sina bröst regelbundet var ålder ($p=0.001$) och det var då de äldre kvinnorna i åldersgruppen 45-80 år som undersökte sina bröst mer än de kvinnor i åldersgruppen 25-44 år. En stegvis logistisk regressionsanalys visar att både intervjugruppen och den undersökta populationen var ålder den enda signifikanta faktorn ($p=0.001$) för om bröstet undersöktes.

Slutsats: Persson *et al* pekar på vikten av att unga kvinnor lär sig att regelbundet undersöka sina bröst. Persson finner även att sjuksköterskor är lämpliga lärare eftersom de i sin profession har breda kontakter samt träffar kvinnor i många olika miljöer.

Kvantitativ kvalitetsbedömningsmall

Bedömningsmall för kvalitetsgranskning av kvantitativa artiklar efter Carlsson och Eiman (2003) som modifierats av författarna.

Poängsättning	0	1	2	3
Abstract (syfte, metod, resultat=3p)	Saknas	1/3	2/3	Samtliga
Introduktion	Saknas	Knapphändig	Medel	Välskriven
Syfte	Ej angivet	Otydlig	Medel	Tydlig
Metod				
Metodvalet adekvat till frågan	Ej angiven	Ej relevant	Relevant	
Metodbeskrivning (reperterbarhet möjlig)	Ej angiven	Knapphändig	Medel	Utförlig
Urval (antal, beskrivning, representativitet)	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Bortfall	Ej angivet	> 20%	5-20%	< 5%
Bortfall med betydelse för resultatet	Analys saknas/ Ja	Nej		
Etiska aspekter	Ej angivna	Angivna		
Resultat				
Frågeställning besvarad	Nej	Ja		
Resultatbeskrivning (redovisning, tabeller etc)	Saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Statistisk analys (beräkningar, metoder, signifikans)	Saknas	Mindre bra	Bra	
Confounders	Ej kontrollerat	Kontrollerat		
Tolkning av resultat	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Diskussion				
Problemanknytning	Saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Diskussion av egenkritik och felkällor	Saknas	Låg	God	
Anknytning till tidigare forskning	Saknas	Låg	Medel	God
Slutsatser				
Överensstämmelse med resultat (resultatets huvudpunkter belyses)	Slutsats saknas	Låg	Medel	God
Ogrundade slutsatser	Finns	Saknas		
Total poäng (max 44 p)	p	p	p	p
Bedömning: Hög (>80%)				
Medel (>70%)				
Låg (>60%)				
	p			
	%			
	Bedömning			

Titel**Författare**

Kvalitetsbedömningsmall för litteratursammanställning

Bedömningsmall för kvalitetsgranskning efter Carlsson och Eiman (2003) som modifierats av författarna.

Poängsättning	0	1	2	3
Abstract (syfte, metod, resultat=3p)	Saknas	1/3	2/3	Samtliga
Introduktion	Saknas	Knapphändig	Medel	Välskriven
Syfte	Ej angivet	Otydligt	Medel	Tydlig
Metod				
Metodval adekvat till frågan	Ej angiven	Ej relevant	Relevant	
Metodbeskrivning (repetierbarhet möjlig)	Ej angiven	Knapphändig	Medel	Utförlig
Litteratursökning	Ej beskriven	Knapphändig	Medel	Utförlig
Urval (Liknande resultat, relevans etc)	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Vetenskaplig kvalitet på ingående studier	Ej bedömd	Låg	Medel	God
Resultat				
Frågeställning besvarad	Nej	Ja		
Resultatbeskrivning (redovisning, tabeller etc)	Saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Tolkning av resultat	Ej acceptabel	Låg	Medel	God
Diskussion och slutsatser				
Överensstämmelse med resultat (resultatets huvudpunkter belyses)	Slutsats saknas	Otydlig	Medel	Tydlig
Ogrundade slutsatser	Finns	Saknas		
Diskussion av egenkritik och felkällor	Saknas	Låg	God	
Anknytning till tidigare forskning	Saknas	Låg	Medel	God
Total poäng (max 39 p)		p	p	p
Bedömning: Hög (>80%)				p
Medel (>70%)				%
Låg (>60%)				Bedömning

Titel

Författare

Kvalitet av utvalda vetenskapliga artiklar

Resultat av bedömning för artiklar med kvantitativ metod

Författare Titel År	Land	Artikel #	Poäng	%	Kvalitets- bedömning
Thomas, DB m fl Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: methodology and preliminary results. 1997	Kina USA	1	39	89	Hög
Thomas, DB m fl Randomized trial of breast self-examination in Shanghai: final results. 2002	Kina USA	2	40	91	Hög
Okobia, MN m fl Knowledge, attitude and practice of Nigerian women towards breast cancer: A cross-sectional study. 2006	Nigeria	5	30	68	Låg
Secginli, S, Nahcivan, NO Factors associated with breast cancer screening behaviours in a sample of Turkish women: A questionnaire survey. 2006	Turkiet	6	37	84	Hög
Budden, L Registered Nurses' breast self-examination practice and teaching to female clients. 1998	Australien	7	30	68	Låg
Persson, K m fl Breast self-examination an analysis of self-reported practice. 1997	Sverige	9	32	73	Medel
Holmberg, L m fl Breast cancer mortality in relation to self-reported use of breast self-examination. A cohort study of 450 000 woman. 1997	Sverige, USA	4	27	61	Låg

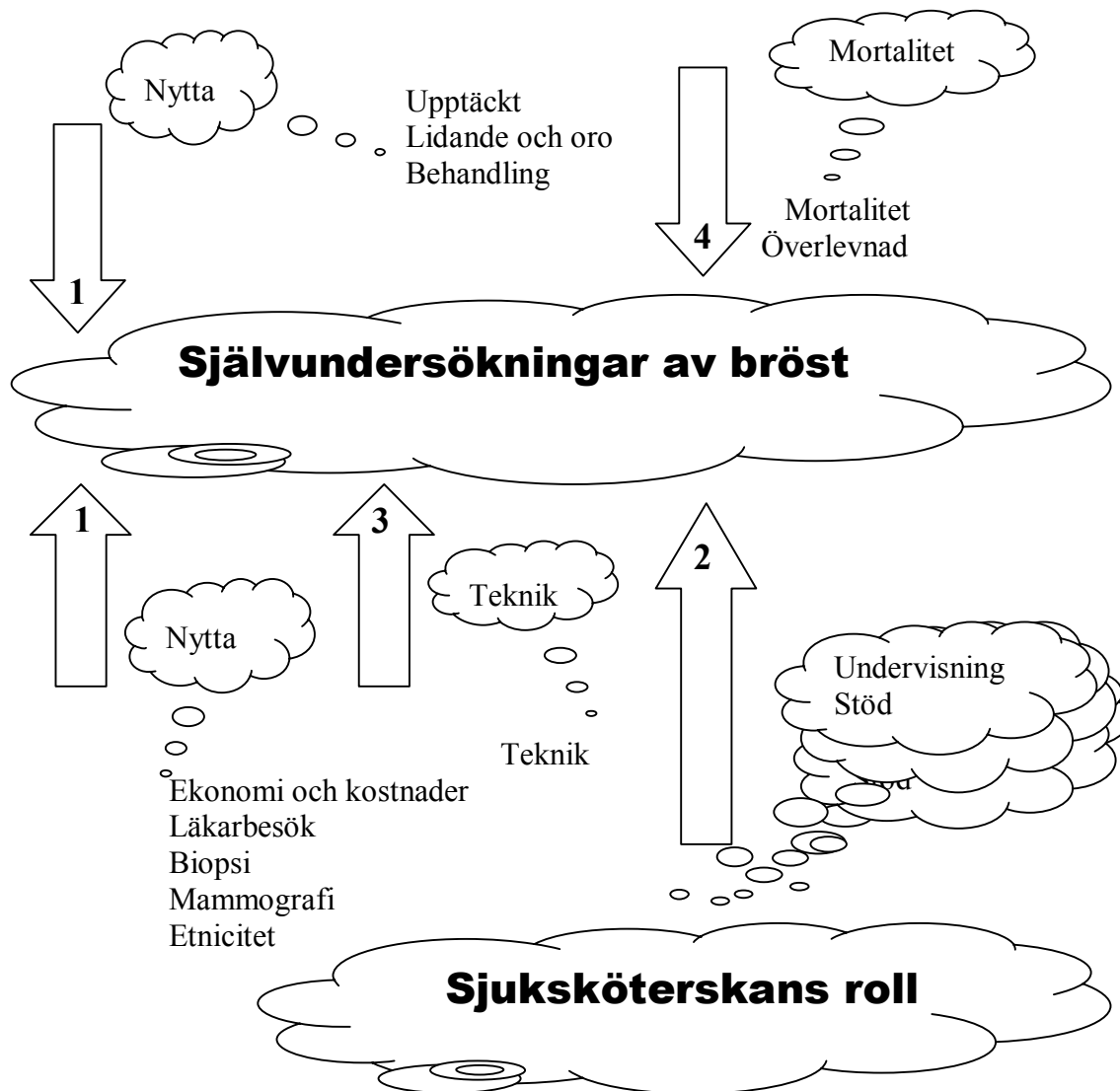
Bedömning: Hög (>80%)
Medel (>70%)
Låg (>60%)

Resultat efter bedömning av artiklar med litteratursammanställning

Författare Titel År	Land	Artikel #	Poäng	%	Kvalitets- bedömning
Baxter N Preventive healthcare, 2001 update: Should women be routinely taught breast self examination to screen for breast cancer? 2001	Kanada	3	36	92	Hög
Bailey K The nurse's role in promoting breast awareness. 2000	UK	8	13	33	<Låg

Bedömning: Hög (>80%)
Medel (>70%)
Låg (>60)

Tankekartan

Kategorier:

- 1 Nyttan med självundersökning av bröst
- 2 Sjuksköterskans roll vid självundersökning av bröst
- 3 Teknik vid självundersökning av bröst
- 4 Mortalitet

